

Hồ Quý Ly (1336 - 1407)

Tác Giả: Saigon Echo sát m
Thứ Sáu, 20 Tháng 3 Năm 2009 01:09

Hồ Quý Ly (1336 - 1407)

Ông có hai người cô dâu được vua Trần Minh Tông lấy làm cung phi và dâu trở thành mẹ nhà vua Trần, do đó ông sớm được đưa vào triều đình.

Ban đầu, vua Trần Dụ Tông cho ông làm Trùng nghị các Chi hâu (1371), đến vua Trần Nghệ Tông đưa lên làm Khu mật đề nghị, lấy gả con gái là công chúa Huy Ninh.

Ông là người có nhuệ u năng lực về chính trị, kinh tế, văn hóa.

Làm việc trong hoàn cảnh nhà Trần đã suy yếu các đời, đất nước nghiêng ngả, nhân dân các khổ, ông không chịu nổi. Ông được cử giữ chức cao nhất trong triều. Năm 1395 Thái thượng hoàng Trần Nghệ Tông chết, ông được cử làm Phụ chính Thái sư, thực chất Trung tuyên Vương quốc Đại việt, nắm trọn quyền hành trong nước.

Năm 1400, ông truất ngôi vua Trần, lập nên nhà Hồ, chọn chọn nhậm mấy quan lại.

Chưa được mấy năm, Hồ Quý Ly theo cách nhà Trần, nhường ngôi cho con là Hồ Hán Thương, làm Thái Thượng Hoàng.

Hồ Quý Ly là vua Việt Nam đầu tiên quy định dùng chữ Nôm để chọn hàng ngũ văn hóa dân tộc, cho dịch các kinh, thư, thi. Chính ông đã biên tập thiên "vô dật" để dạy cho con cái nhà quan và soạn ra 14 thiên Minh đạo dâng lên Trần Nghệ Tông khi trỗi c.

Về mặt xã hội, ông thiết lập sự "Quân tử" (nhật y tế ngày nay). Các họ, ông đưa lập mặt kho lúa gọi là "Thượng bình", lấy tiền công mua lúa trữ vào, phòng ngừa năm mất mùa đem bán rẻ cho dân chúng.

Ông thích thi họa chính sách phân phối ruộng đất, quy định trong nước cho trồng dâu và trồng công chúa, còn không người nào được phép có quá 10 mẫu ruộng. Số ruộng thừa phải nộp cho Nhà nước. Ông còn hân hoan số nô tỳ trong các nhà quý tộc, các gia đình phải tùy theo thói quen mà nuôi tôi tớ nhiều hay ít, không được quá số quy định.

Hồ Quý Ly cũng là người đầu tiên nghĩ ra việc phát hành tiền giấy đầu tiên ở Việt Nam.

Trước sự lấn lē xâm lược của nhà Minh, Hồ Quý Ly tích cực chấn chỉnh quân đội, xây thành, đóng thuyền chiến, v.v...

Nhìn chung, những cách của Hồ Quý Ly là tích cực, vì mong muốn xây dựng một nước Việt Nam cường thịnh, tuy những điều mà ông cũng rất đáng trân trọng song những cách của ông chưa mang lại những kết quả đáng kể.

Trước Hồ thành lập chế độ mỵ năm thì quân Minh tràn sang xâm lược. Hồ Quý Ly tổ chức cuộc kháng chiến, song "quân nhà Hồ trăm vạn người không một lòng", Hồ Quý Ly không thể thực hiện được cách đưa vào thành quách, cho nên sau 6 tháng kháng chiến, ông và con cháu bỏ gia đình bỏ đi đến Trung Quốc.

Tuy thất bại, nhưng ông là người có tinh thần bất khuất cao. Đáp lại người Trung Quốc hỏi về phong hóa nước Nam, ông trả lời hào hùng nên một bài thơ:

"Độc vị An Nam s
An Nam phong tục thu
Y quan Địch người ch
Là nước Hán quân th
Ngạc khai tâm t
Kim đao chích t
Niên niên nh
Đào lý nh t ban xuân"

T m d ch:

"An Nam mu n h i r
Xin đáp: phong t c thu n
L nh c nghiêm nh Hán
Y quan ch ng kém Đ ng
Dao vàng cá nh v y
Bình ng c r u l ng h ng
M i đ mùa xuân t i
M n đào n ch t v n".

Khi còn n m chính quy n, ông c ng quy t đ cao công tác giám sát, ch ng thói xu th i không dám can gián cái sai c a nhà vua khi n qu c pháp b xem th ng. V i quan Ng s Trung đô úy Đ T Tr ng là ng i có trách nhi m, ông g i l i trách c trong m t bài th :

"Ô đài c u h , c m vô thanh
Đ n s tr u đình phong h n khinh
Tá v n T Tr ng nhu Trung úy
Th sinh hà s ph bình sinh"

T m d ch:

"Đài gián t lâu t ng l ng thỉnh
Tr u đình đ phép b coi khinh
T Tr ng, Trung úy sao m m y u?
K sĩ không nên b chí mình!"

V i nhà vua b t tài vô d ng, ông c ng quy t ph b . K giáo đ u theo chính th ng thì cho r ng th là thoán ngh ch, nh ng nhà s h c công minh thì không th không th a nh n đó là vi c c n làm, n u đ ng trên l p tr ng vì quy n l i đ t n c, ch không vì quy n l i c a m t cá nhân, m t dòng h . Đ i v i nhà vua b t tài mà tham quy n c v , ông có bài th Ký Nguyên quân (g i Nguyên quân) vi t nh sau:

Hồ Quý Ly (1336 - 1407)

Tác Giả: Saigon Echo s&u t&m

Thứ Sáu, 20 Tháng 3 Năm 2009 01:09

"T&i n h&u dung &m quân

Hôn Đ&c đ&p Linh Đ&c

Hà b&t t&o an bài

Đ&s& lao nhân l&c"

D&ch là:

"Cũng m&t du&c vua hèn

Hôn Đ&c và Linh Đ&c

Sao ch&ng s&m l&u đi?

Ch& đ&ng&&i nh&c s&c!".

(B&n đ&ch c&a Tu&n Nghi)